Begrotingsbehandeling 2027

Gemeente Eijsden-Margraten

Chris Piatek

Voorzitter,

Vandaag bespreken we de eerste programmabegroting van deze nieuwe bestuursperiode. Een bijzonder moment, omdat we na de gemeenteraadsverkiezingen van maart samen een nieuwe bestuurlijke koers hebben bepaald.

Eijsden Margraten Lokaal is samen met CDA en PRO een coalitie aangegaan. Drie partijen met ieder hun eigen achtergrond en politieke overtuigingen, maar met een gezamenlijk doel: werken aan een toekomstbestendige gemeente waarin het prettig wonen, werken en leven is.

We zijn blij met het brede draagvlak dat deze coalitie heeft gekregen. Maar ik wil nadrukkelijk benadrukken dat we als college de hele gemeenteraad nodig hebben. Goede ideeën, kritische vragen en verschillende inzichten helpen ons om betere besluiten te nemen. De deur staat dan ook open voor de volledige raad.

Voorzitter,

We leven nog steeds in een roerige en onzekere tijd. De oorlog in Oekraïne duurt voort, de onrust in het Midden-Oosten blijft aanhouden en ook de politieke ontwikkelingen in de Verenigde Staten zorgen voor onzekerheid. Ook vanuit Den Haag ontbreekt het regelmatig aan een duidelijke en consistente koers. Dat maakt het voor gemeenten niet eenvoudiger om vooruit te kijken en plannen te maken.

De gevolgen merken we allemaal. Het dagelijks leven wordt duurder: volgens mij herkent iedereen het wel: je gaat naar de winkel voor een paar boodschappen en loopt naar buiten met een tas die zwaarder is dan

een gemiddelde gemeentelijke begroting. Ook wij merken dat onze ambities en plannen inmiddels een ander prijskaartje hebben gekregen.

Binnen mijn portefeuille zien we dat onder andere terug in de kosten voor bouwmaterialen, energie, onderhoud en investeringen.

Dat merken we bijvoorbeeld bij ons maatschappelijk vastgoed. De behoefte aan toekomstbestendige scholen, sportaccommodaties en gemeenschapshuizen is groot, terwijl de benodigde investeringen steeds omvangrijker worden.

We moeten daarom niet alleen kijken naar wat we graag willen, maar ook naar wat verstandig, haalbaar en op langere termijn betaalbaar is.

Dat vraagt om realistische keuzes, een goede financiële onderbouwing en samenwerking.

Samen vooruit betekent niet dat alles morgen gerealiseerd kan zijn. Het betekent wel dat we vandaag verantwoordelijkheid nemen voor de toekomst van onze gemeente.

Maatschappelijk vastgoed, sportaccommodaties, bibliotheek en onderwijshuisvesting

Voorzitter,

Een van de onderdelen van mijn portefeuille ís het maatschappelijk vastgoed. Ik begrijp dat de raad, maar ook verenigingen en inwoners, duidelijkheid willen over de voortgang en de toekomst van onze voorzieningen.

In januari 2026 heeft de raad het Huisvestingsplan Maatschappelijke Accommodaties vastgesteld. Daarin zijn vijf businesscases benoemd: Cadier en Keer, Margraten, Gronsveld, Eijsden en Mheer.

Ik wil één belangrijk onderscheid maken: het huisvestingsplan is een richtinggevend document. We moeten per kern zorgvuldig afwegen welke maatregelen noodzakelijk zijn en haalbaar om uit te voeren. Eerst moeten we de ruimtelijke mogelijkheden, investeringen, toekomstige exploitatie, organisatie en maatschappelijke meerwaarde onderzoeken.

Het college heeft de uitwerking van de businesscases inmiddels in gang gezet. Prioritering betekent dus niet dat we uitsluitend aan de hoogst geprioriteerde businesscase werken. Voor Cadier en Keer en Margraten heeft bureau ICS inmiddels conceptonderzoeken opgeleverd. Deze onderzoeken vormen de basis voor de verdere uitwerking.

Voorzitter, drie businesscases wil ik alvast nader toelichten:

Margraten.

We onderzoeken de toekomst van de tennisvoorzieningen en passende huisvesting voor de verenigingen. De raad heeft eerder unaniem een motie aangenomen om deze verenigingen te ondersteunen. Die uitspraak nemen we serieus.

We onderzoeken onder andere de mogelijkheden op de locatie van het voormalige vierde voetbalveld in combinatie met het derde veld van RKVVM. Ook ideeën van de verenigingen zelf nemen we mee. De gemeente ondersteunt en faciliteert, maar de verenigingen hebben hierin ook een eigen verantwoordelijkheid.

Dan Gronsveld.

We onderzoeken een toekomstbestendige accommodatie voor SCG. Daarbij speelt de wateroverlast op sportpark 't Brook een belangrijke rol.

We zijn genoodzaakt zowel de mogelijkheden op de huidige locatie als de mogelijkheden voor een andere locatie te bekijken.

De wateroverlast raakt niet alleen de sportaccommodatie, maar ook de leefbaarheid en veiligheid van de kern. Er zijn inwoners die schade aan hun woningen hebben ondervonden en bijvoorbeeld vloeren hebben moeten vervangen. Het college vindt het vanzelfsprekend dat deze problematiek met urgentie wordt opgepakt.

Dan Eijsden.

Ik wil een misverstand wegnemen: Sportpark Eijsden is nadrukkelijk opgenomen in het huisvestingsplan en maakt onderdeel uit van de businesscase voor de kern Eijsden. Ook de toekomst van het zwembad wordt hierin meegenomen.

Het huidige sportpark wordt intensief gebruikt, maar er liggen ook opgaven. De vitaliteit van verenigingen, de toekomstbestendigheid van accommodaties en verduurzaming vragen aandacht. Een deel van het vastgoed is verouderd en vraagt op termijn om forse investeringen.

Daarom onderzoeken we zowel de mogelijkheden op de huidige locatie als de kansen die Panneslager biedt. Ik begrijp dat er inwoners zijn die vragen hebben bij een mogelijke verplaatsing maar door verschillende scenario's zorgvuldig te onderzoeken, kunnen we de maatschappelijke en financiële gevolgen inzichtelijk maken. De keuze is nog niet gemaakt.

Ook het zwembad vraagt om een zorgvuldige afweging. Het kent relatief hoge onderhoudskosten en het gebouw is aan vernieuwing toe. Tegelijkertijd heeft het momenteel energielabel A. De kwalificatie dat het zwembad weinig duurzaam is, vraagt daarom om enige nuancering.

We moeten wel onderzoeken welke investeringen nodig zijn om een zwembad ook op langere termijn duurzaam en toekomstbestendig te kunnen exploiteren. Bovendien kan de huidige locatie vanuit woningbouw

interessant zijn. Juist daarom moeten we de toekomst van het zwembad, de sportvoorzieningen en de bredere gebiedsontwikkeling van Eijsden in samenhang bekijken.

Bij alle onderzoeken kijken we naar clustering, gezamenlijk beheer en onderhoud, multifunctioneel gebruik en een sterkere maatschappelijke ontmoetingsfunctie.

Verenigingen en andere belanghebbenden worden op passende momenten betrokken.

We hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden: In de regio zijn mooie voorbeelden over toekomstbestendige sportaccommodaties, welke we via kennissessies delen binnen het regionaal Sport- en Beweegakkoord Zuid-Limburg.

Voorzitter, de bibliotheek in Eijsden.

Ook de permanente huisvesting van de bibliotheek is opgenomen in het huisvestingsplan.

We kijken daarbij naar de beschikbaarheid en ruimtelijke mogelijkheden, de maatschappelijke functie, de investering en de toekomstige exploitatie. Het doel is een passende en toekomstbestendige oplossing. De suggestie van ODE nemen we mee bij de verdere verkenning.

Onderwijshuisvesting en de motie van ODE

Voorzitter,

Tot slot de onderwijshuisvesting en het binnenklimaat van onze scholen.

Kinderen en medewerkers moeten in een gezond en prettig gebouw kunnen leren en werken. Een goed binnenklimaat, voldoende ventilatie en een passende temperatuur zijn daarbij essentieel.

We zijn hierover samen met de schoolbesturen aan de slag. Naar aanleiding van de eerdere motie die de raad op 7 juli jl. heeft aangenomen bekijken we bij elke school welke verbeteringen aan het binnenklimaat noodzakelijk zijn.

In de begroting is voor 2027 alvast € 750.000 opgenomen voor klimaatregulering en airconditioning bij scholen. Inmiddels is duidelijk dat dit bedrag alleen al voor Op de Cour niet voldoende zal zijn om alle gewenste verbeteringen te realiseren.

Daarnaast zullen ook de uitbreiding van basisschool Maurice Rose in Margraten en de nieuwbouw van de school in Cadier en Keer naar verwachting aanmerkelijk hogere investeringen vragen dan eerder geraamd.

We brengen daarom de noodzakelijke investeringen voor onze schoolgebouwen verder in beeld. Daarbij kijken we ook naar subsidiemogelijkheden, gunstige financieringsvormen en een realistische fasering van de verschillende projecten.

Dat brengt mij bij de nieuwe motie van ODE over de financiering van bouwkundige voorzieningen bij basisscholen. Wij zien deze motie als een aanvulling op de eerdere motie van 7 juli. De aandachtspunten nemen we mee in de verdere uitwerking.

We blijven streven naar een terugkoppeling aan de raad in het eerste kwartaal van 2027. Daarbij geven we inzicht in de financiële opgave, de noodzakelijke investeringen, de beschikbare financieringsmogelijkheden en de mogelijke vervolgstappen.

De mate waarin we op dat moment al beschikken over volledig uitgewerkte investeringsvoorstellen en definitieve financieringsbesluiten,

is afhankelijk van de voortgang van de verschillende onderzoeken. We willen voorkomen dat we toezeggingen doen die we niet kunnen waarmaken.

Voorzitter, we willen allemaal goede, gezonde en toekomstbestendige schoolgebouwen. Het is nu aan ons om samen met de schoolbesturen te komen tot een realistisch en haalbaar plan, waarbij de ambities en de beschikbare middelen met elkaar in balans zijn.

Ik laat het aan de raad om te beoordelen of deze motie, gezien de toezeggingen die ik zojuist heb gedaan, nog nodig is.

Voorzitter,

Bij al deze opgaven moeten we niet alleen kijken naar wat we willen bouwen of vernieuwen, maar ook naar wat we op langere termijn kunnen betalen en beheren, nogmaals het gaat om behoorlijke investeringen.

Dat vraagt om goede businesscases, waarin niet alleen de investeringen, maar ook de exploitatie, duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde worden meegenomen.

Daarbij vinden wij het belangrijk samenhang tussen de verschillende verplichtingen, ambities en businesscases te bekijken. De investeringen en de beschikbare financiële middelen hangen met elkaar samen.

Onze inzet is om de opgaven zorgvuldig uit te werken, verenigingen en andere belanghebbenden daarbij te betrekken en toe te werken naar concrete, goed onderbouwde voorstellen.

Niet vooruitlopen op besluiten, maar ook niet stilzitten.

Lokale Educatieve Agenda (LEA), motie VVD

Voorzitter,

De VVD-motie over het opstellen van een Lokale Educatieve Agenda.

In de motie wordt gesteld dat Eijsden-Margraten formeel nog geen LEA heeft. Dat wil ik graag nuanceren. We hebben namelijk wel degelijk een LEA. Deze krijgt vorm via een halfjaarlijks directeurenoverleg tussen de gemeente, het onderwijs en de kinderopvang. Afhankelijk van de onderwerpen sluiten ook andere partners aan, zoals de GGD.

We werken daarbij samen aan vijf thema's: gezonde leefstijl, motorische ontwikkeling, GOAB (gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid), ouderverantwoordelijkheid en normaliseren, en duurzaamheid en burgerschap.

Het klopt dat we geen afzonderlijk LEA-beleidsdocument hebben vastgesteld. Daar bestaat echter ook geen algemene wettelijke verplichting toe. De wettelijke verplichting richt zich op periodiek overleg en het maken van afspraken.

Dan de uitspraak over hoogbegaafde leerlingen en thuiszitters.

De VVD verwijst naar onderzoek waaruit zou blijken dat één op de drie thuiszitters (hoog)begaafd is. Ik heb hierover contact gehad met de bestuurder van komLeren. Zowel zij als de directeur van het samenwerkingsverband herkennen dit percentage niet zonder meer. Ik zou daarom graag willen weten op welk onderzoek dit percentage is gebaseerd en of het betrekking heeft op het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs of beide?

Ook moeten we zorgvuldig omgaan met het begrip thuiszitter. Niet ieder kind dat tijdelijk niet of niet volledig deelneemt aan het onderwijsproces, valt automatisch onder deze definitie. Binnen de Zuid-Limburgse definitie wordt bijvoorbeeld een leerling die tijdelijk geen of niet volledig onderwijs volgt, maar actief deelneemt aan een behandel- of zorgtraject dat door een multidisciplinair team is vastgesteld, niet als thuiszitter aangemerkt.

Voorzitter, misschien moeten we als gemeente vooral beter laten zien wat we allemaal doen.

Binnen het onderwijs in Eijsden-Margraten wordt al veel samengewerkt tussen de gemeente, het onderwijs, de kinderopvang en andere partners. Daarom wil ik samen met de schoolbesturen van komLeren, OBS Mesch en Alterius de gemeenteraad een themabijeenkomst aanbieden. De besturen hebben aangegeven hieraan graag mee te willen werken.

We kunnen de raad dan laten zien hoe het onderwijs in Eijsden-Margraten georganiseerd is, hoe we samenwerken, wat goed gaat en waar de uitdagingen liggen.

Mijn conclusie is dat we niet opnieuw hoeven te beginnen met het opstellen van een LEA. De bestaande overlegstructuur vormt hiervoor al de basis. Wel willen we de raad graag beter inzicht geven in de samenwerking en de resultaten.

Om die reden ontraden wij de motie.

Rookvrije buitensportaccommodaties, Motie VVD

Voorzitter,

Dan de motie over rookvrije buitensportaccommodaties van de VVD.

Laat ik vooropstellen dat ik deze motie van harte ondersteun. Roken en sporten vind ik een onlogische combinatie. Zeker op accommodaties waar onze jeugd traint, wedstrijden speelt en samenkomt.

Misschien mag ik daar een persoonlijk stukje aan toevoegen. Rookpreventie is voor mij namelijk niet iets van vandaag.

Op de middelbare heb ik, na het overlijden van mijn grootmoeder aan longkanker, een project opgezet om jongeren bewust te maken van de gevolgen van roken. Dit haalde zelfs de krant.

Als ik zie hoeveel aandacht we tegenwoordig als gemeente besteden aan een rookvrije generatie, vind ik dat een mooie ontwikkeling.

We zetten al geruime tijd in op Rookvrij Eijsden-Margraten. We willen dat kinderen opgroeien in een omgeving waarin roken zo min mogelijk zichtbaar en vanzelfsprekend is. Want zien roken, doet roken.

Op dit moment actualiseren we de gebruikersovereenkomsten met onze buitensportverenigingen. Wat mij betreft nemen we daarin ook afspraken op over roken en vapen. Die toezegging wil ik u graag doen.

Ook het gebruik van rookvrijborden wordt bij verenigingen gestimuleerd. Deze zijn gratis beschikbaar via Rookvrije Generatie. Niet iedere vereniging heeft hierin hetzelfde tempo. Dat vraagt om ruimte en samenwerking.

Voorzitter, we blijven inzetten op bewustwording, maar willen nu ook via de gebruikersovereenkomsten concrete afspraken maken.

Ik kan de strekking van deze motie dan ook van harte ondersteunen.

Herstraatprimaat, Motie ODE

Voorzitter,

Ik begrijp de gedachte achter deze motie. Inwoners mogen verwachten dat hun straat na werkzaamheden aan kabels en leidingen netjes wordt hersteld. Dat vinden wij als college ook belangrijk.

Daarover hebben we als gemeente al duidelijke afspraken en een werkwijze ingericht. Via de OGN *(Overleg Gemeenten en Nutsbedrijven)* hebben we afspraken met Enexis en WML over gas, water en elektriciteit. Daarnaast regelt de Telecomverordening de afspraken met telecombedrijven over onder andere glasvezel.

We stemmen werkzaamheden vooraf af. Met Enexis en WML gebeurt dat twee keer per jaar en met Glaspoort iedere twee weken. Ook geldt na een wegrehabilitatie standaard een graafverbod van drie jaar.

De verantwoordelijkheid voor het herstel ligt bij de exploitant en diens aannemer. Zij moeten de openbare ruimte minimaal in de oorspronkelijke staat terugbrengen. Hiervoor geldt een garantietermijn van één jaar. De gemeente houdt hier toezicht op, met een eigen toezichthouder en aanvullend toezicht bij de aanleg van glasvezel.

Inwoners kunnen via Fixi melding maken van slecht hersteld straatwerk. In 2025 waren dat 88 meldingen en tot 1 november 2026 waren dat er 113. Daarbij moeten we deze aantallen wel in verhouding zien tot de hoeveelheid werkzaamheden. In 2025 is ruim 10 kilometer leidingwerk aangelegd of vervangen en in 2026 al ruim 86 kilometer.

De verantwoordelijke aannemers of exploitanten moeten deze meldingen oppakken. De gemeente houdt toezicht op de afhandeling. Daarnaast ontvangen we een vergoeding voor de degeneratie van de openbare ruimte. In 2025 bedroeg deze ruim € 42.000.

Dan de financiële en organisatorische gevolgen. Wanneer de gemeente het herstraatwerk zelf overneemt, bedragen de kosten bij onze onderhoudsaannemer tussen de € 12 en € 23 per vierkante meter, afhankelijk van het type bestrating.

Maar het gaat niet alleen om de kosten. Wanneer de gemeente het herstel overneemt, komen ook de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit, planning en garantie bij ons te liggen. Dat vraagt om nieuwe afspraken en brengt extra verantwoordelijkheden met zich mee.

Het college ziet daarom geen aanleiding om de bestaande werkwijze te veranderen. We hebben de regie georganiseerd, houden toezicht en kunnen de verantwoordelijke partijen aanspreken op de kwaliteit van het herstel.

Natuurlijk gaat niet alles altijd goed. Meldingen van inwoners moeten serieus worden genomen en opgelost. Maar het overnemen van het herstraatwerk door de gemeente is wat ons betreft niet de oplossing.

De gemeente moet de regie houden en toezien op de kwaliteit, maar de verantwoordelijkheid voor een goed herstel moet blijven liggen bij de partij die de werkzaamheden uitvoert.

Om die reden ontraadt het college deze motie.

Motie komborden met dialectnamen CDA en EML

Voorzitter,

Tot slot de motie over het toevoegen van dialectnamen aan onze komborden.

Ik begrijp de wens om onze lokale identiteit en dialectnamen zichtbaar te maken. Onze dialecten en plaatsnamen horen bij onze gemeente en bij de gemeenschappen die hier wonen.

Collega Roger Ritzen zal vanuit zijn portefeuille Cultuur en Erfgoed straks ook nog ingaan op wat we als gemeente al doen om onze dialecten en het Kal Plat te behouden, te stimuleren en onder de aandacht te brengen.

Dan de komborden zelf.

Verkeerskundig is het toevoegen van dialectnamen mogelijk en naar verwachting heeft dit geen betekenisvolle gevolgen voor de verkeersveiligheid. Wel kunnen borden hierdoor zo groot worden dat ze op sommige locaties fysiek niet meer passen.

In de advisering is ook gekeken naar het weglaten van de gemeentenaam. Die is wettelijk niet verplicht, maar dat heeft niet direct de voorkeur van het college.

Het volledig vervangen van de komborden kost naar schatting **€ 273.000 exclusief btw**. Daarbij moet de gemeente bij een eventuele subsidieaanvraag bovendien zelf een financiële bijdrage leveren.

Er speelt echter nog een belangrijke ontwikkeling. Het ministerie werkt momenteel aan een nieuw landelijk ontwerp voor komborden, om de herkenbaarheid door computersystemen in auto's te verbeteren. Hoe dit ontwerp eruit komt te zien en of er ruimte blijft voor dialectnamen, is nog niet duidelijk. We verwachten hierover in de loop van 2027 meer informatie.

Het college vindt het daarom niet verstandig om vooruitlopend daarop nu alle bestaande komborden te vervangen. We lopen het risico dat we op korte termijn opnieuw kosten moeten maken.

Een alternatief is om de officiële komborden te handhaven en daaronder een afzonderlijk onderbord in de gemeentelijke huisstijl te plaatsen met

de dialectnaam. Daarmee behouden we de herkenbaarheid van het officiële verkeersbord en geven we tegelijkertijd ruimte aan onze lokale identiteit. Ook dit vraagt nader onderzoek naar de technische, verkeerskundige en financiële haalbaarheid.

Ons voorstel is om eerst de landelijke ontwikkelingen af te wachten. Zodra er meer duidelijkheid is, bekijken we opnieuw hoe we dialectnamen op een passende, herkenbare en betaalbare manier zichtbaar kunnen maken. Daarbij nemen we ook de mogelijkheid van afzonderlijke onderborden in de gemeentelijke huisstijl mee.

Voorzitter,

We begrijpen de wens om onze lokale identiteit en dialecten zichtbaar te maken. Onze kernen hebben ieder hun eigen karakter en geschiedenis. Dat willen we behouden en uitdragen. Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld. Een voormalig raadslid zei ook wel eens ‘dich rikke, noa d’n dikke”.

We willen dus zeker kijken hoe we deze wens kunnen realiseren, maar wel op een moment en een manier waarop we verstandige en toekomstbestendige keuzes kunnen maken.

Daarom ontraden wij voor nu deze motie.

Afsluiting

Voorzitter,

Als ik kijk naar de onderwerpen uit mijn portefeuille die aan de orde zijn gekomen, zie ik een duidelijke rode draad.

Of het nu gaat om onderwijs, maatschappelijk vastgoed, gezondheid, de openbare ruimte of onze lokale identiteit: uiteindelijk gaat het steeds om de kwaliteit van leven in onze gemeente.

We willen goede voorzieningen voor onze kinderen, toekomstbestendige accommodaties voor onze verenigingen, veilige en goed onderhouden straten en een leefomgeving waarin mensen elkaar kunnen ontmoeten.

Maar we moeten ook eerlijk zijn over onze financiële en organisatorische mogelijkheden. Niet alles kan tegelijkertijd en niet alles kan morgen.

Dat betekent niet dat we onze ambities moeten loslaten. Het betekent dat we zorgvuldig moeten afwegen, prioriteiten moeten stellen en stap voor stap moeten werken aan concrete resultaten.

Daarbij hebben we de gemeenteraad, onze inwoners, verenigingen, scholen, ondernemers en maatschappelijke organisaties hard nodig.

Een toekomstbestendig Eijsden-Margraten bouwen we niet alleen vanuit het gemeentehuis. Dat doen we samen met de mensen die hier wonen, werken, ondernemen, sporten en zich iedere dag inzetten voor onze gemeenschap.

Dank u wel, voorzitter.